Helgtur till Tåkern och Svartåmynningen

Fredag 18 september till söndag 20 september 2026

Soluppgång i tornet på Ombergs hjässa. *Foto: Tiina Moilanen Demargne*

Stockholms Ornitologiska Förening
stof.nu

Res med Stockholms Ornitologiska Förening – prisvärda resor för medlemmarna med ledare som ställer upp ideellt.

16 personer, varav två ledare; Mova Hebert och Lasse Berglund, följde med på StOFs helgresa till skådarparadiset Tåkern öster om Vättern i Östergötland. Den yngsta var 12 år och en av de äldsta 78 år. Resan har blivit något av en tradition. Med denna gång var också två personer som för exakt ett år sedan deltog i samma resa.

Några av oss hade redan tidigare besökt Tåkern på egen hand men att göra det i ett minst sagt ambitiöst sammanhang var något annat - med uppstigning långt före gryningen för att avsluta först i skymningen. Med andra ord; inget för dem som gillar att krama kudden länge om morgnarna eller enbart göra korta utflykter.

Skådning vid Tåkerns kanal, Svälinge. *Foto: Tiina Moilanen Demargne*

Resultatet blev nya bekantskaper och kunskaper, liksom många skratt och naturupplevelser utöver det vanliga. Därtill räknat i fågelarter: 88 till antalet. Vädret var på vår sida nästan hela tiden, molnigt och soligt om vartannat och ibland kraftig sydvästlig vind, med dagstemperaturer omkring 13 grader. Regnet kom ifatt oss först på söndag eftermiddag.

På avresedagen fredag den 18 september, på väg från Stockholm till boendet i Omberg, hann vi med en skådarstund och middag i fält i Herrebro våtmarker, söder om Norrköping. Det var ett utmärkt tillfälle att bekanta sig med medhavda tubkikare, för dem av oss som inte skådat med sådana tidigare. Vi fick ett fint ”kryss” när vi noterade

smalnäbbad simsnäppa medan vi gick bet på tuvsnäppa som tidigare hade rapporterats på platsen.

Vid 21-tiden på kvällen checkade vi in på vandrarhemmet Stocklycke i Ombergs ekopark. Efter en kort samling och presentation skyndade vi oss i säng.

Tidig morgon vid Holmenmaden. *Foto: Tiina Moilanen Demargne*

Peter Berglin - en riktig skådare. *Foto: Tiina Moilanen Demargne*

Redan före gryningen på lördagen var vi på plats vid Holmenmaden, intill Tåkerns fältstations stuga ”Holmenkollen”, vid sydvästra delen av Tåkern. I vattnet noterade vi bland annat ett stort antal ägretthägrar, skedänder, gråhakedoppingar och svanar av båda sorter. Närmast ljudlöst anslöt Peter Berglin, i sin Skoda-elbil med specialbeställda Skådare-registreringsskylten. Han är medlem i bland annat StOF och Jönköpings fågelklubb och ställde sig generöst till förfogande med lokala tips och även träffsäker expertis.

Mindre ljudlösa var alla tranor och grågäss som kom inflygande i sträck för att rasta på Tåkern och åkrarna i gryningen och fortsatte så under hela helgen.

Vid nästa stopp i Sjötuna udde, passerade vi betande kor på ängarna, på väg ner till stranden. I slutet av juli och början av augusti är udden en av landets bästa lokaler för skräntärnor.

Skräntärnan trivs vid Tåkern. *Foto: Peter Berglin*

Havsörnen med full vingbredd. *Foto: Peter Berglin*

Brushanar födosöker vid Tåkern. *Foto: Peter Berglin*

Vi skådade flera hundra knölsvanar som rastade i vattnet medan kärrsnäppor och större strandpipare pickade i vattenbrynet. En ung havsörn vilade en bit ut på en udde, för att efter en stund bli bortkörd av en äldre artfrände. Dagens stora drama uppstod när en pilgrimsfalk dök upp och knep en större strandpipare i vattenbrynet framför oss.

Vid lunchtid begav vi oss till besöksmuséet Naturum, vid Glänås, där det var Skäggmesens dag som lockade extra många besökare. Men inte ens Naturums ringmärkare hade lyckats få tag på ett exemplar av arten, utan visade i stället upp bland annat en blåmes och en rödhake som hade fastnat i näten.

Ringmärkt rödhake vid Naturum. En särskilt god skäggmesvåffla. *Foton: Tiina Moilanen Demargne*

Panoramavy från Naturum. Konstnären Vesa Jussilas snidade fåglar och se där är Nils Holgersson! I montern på Naturum. *Foton: Tiina Moilanen Demargne*

En stund i solen vid Naturum för Mova Hebert.

Deltagare, från vänster: Nelly Fernando, Tiina Moilanen Demargne, Helena Holma, Henrik Holma, Gunilla Förstedt, Eva Dalenstam, Lena Lorentz, Per-Åke Löfdahl, Mova Hebert (ledare), Folke Göransson, Anders Lennartsson, Helena Karis, Lasse Berglund (ledare), Annika Pettersson, Anna-KarinBergman och Anna-Lena Gustavsson (chaufför).

Tåkerns fältstations medlemmar lockade oss till den intilliggande grillplatsen där de tröstade oss med goda saffransfärgade skäggmesvåfflor och riktigt ”finskstarkt” kokkaffe. Väl stärkta begav oss ut på strandpromenaden. Och där, i vassen utmed 4-kilometersslingan, fick några av oss både höra och se skäggmesen.

Helgens huvudattraktion: Skäggmesen! *Foto: Peter Berglin*

I gömslet på fyrakilometersslingan vid Naturum. *Foto: Tiina Moilanen Demargne*

Skådarkaravan på spångarna över ängarna. *Foto: Nelly Fernando*

På väg tillbaka, på spångarna över ängarna, njöt vi av flera rovfågeluppvisningar. Brun kärrhök och havsörn utnyttjade och stod pall i de starka vindarna och en ryttlande tornfalk dök upp. Vi upptäckte även en juvenil fjällvråk som vilade på en stolpe intill den närliggande bilvägen.

Vi avslutade dagens skådning i Hovs fågeltorn. På väg dit kändisspottade vi när vi passerade artisten E-types gård. Och just som vi passerade dök han upp i sin bil…

Humöret på topp efter gryningstur till Ombergs topp. Restaurangbesök i Vadstena på lördagskvällen.
Foto: Tiina Moilanen Demargne

Efter middagen på restaurang i Vadstena var det dags för samling och artgenomgång på vandrarhemmet. Vi fick också information om morgondagen. När vi trodde att det inte gick att gå upp tidigare, så visade det sig att det var just det vi skulle göra. Nämligen strax efter kl. 04 för packning och kort resa till Ombergs hjässa där vi var på plats före gryningen. Väl på toppen väntade starka och kalla vindar. Men tack vare enbuskarna fick vi lä och kunde stå pall i väntan. Vi belönades med vackra gryningsstrålar och fantastisk utsikt, över omgivningarna med Tåkern och Vättern. Tranor och gäss flög i sträck på avstånd, rovfåglar cirklade högt i skyn och en hök jagade en duva över skogen nedanför berget. I buskarna intill tornet på toppen fick vi syn på en flock mindre korsnäbbar.

Kvartett i tornet som stod pall i vinden på Ombergs hjässa. *Foto: Tiina Moilanen Demargne*

Gryning över Ombergs omgivningar. *Foto: Tiina Moilanen Demargne*

Efter ett par timmar återvände vi till Holmenmaden där gängets yngsta deltagare noterade en gråhakedopping och Mova som hade ”tubat av” hela stranden upptäckte ett stort antal steglitser i buskarna.

Vi begav oss sedan norrut, mot Svälinge och Tåkerns kanal. Från trevåningstornet kunde vi kryssa både brun och blå kärrhök, havsörn och skräntärnor. En räv, intensivt övervakad av kråkor, smög sakta fram bland de obrydda, betande korna på den närliggande udden. Efter lunchpausen tog vi vägen utmed kanalen tillbaka till bilarna. Vi hoppades se skäggmesen på nytt men fick i stället uppleva stenskvättor som satt på marken i beteshagen.

Före hemfärd besökte vi Sjötuna udde på nytt. Men det kraftiga och kyliga regnet, som till och med drev hem kossorna från ängarna, hindrade flera av oss från att nå stranden. Men de av oss som var snabbast och trotsade vädret belönades med att se isländsk rödspov och gluttsnäppa.

- Titta, en sparvhök! *Foto: Tiina Moilanen Demargne*

Spaning från Sättunaplattformen. *Foto: Tiina Moilanen Demargne*

På hemväg stannade vi vid Sättunaplattformen, vid Svartåmynningen utanför Linköping, strax efter att regnet upphört. Där rastade många hundratals grågäss och vi såg en sparvhök komma flygande och ett par tornfalksungar som vilade på en sten. Dagen avslutades med middag i fält och artgenomgång vid närbelägna Nybroplattformen, där vi också tackade varandra och ledarna, liksom chaufförerna, för en mycket trevlig resa och givande helg. Vid 18-tiden på söndagskvällen var vi tillbaka vid Gullmarsplan.

Ledare: Mova Hebert och Lasse Berglund
Chaufförer: Anna-Lena Gustavsson och Lasse Berglund
Fotografer: Peter Berglin, Nelly Fernando och Tiina Moilanen Demargne.
Rapportförfattare: Tiina Moilanen Demargne

Lokaler

Fredag
Herrebro våtmarker, söder om Norrköping.

Lördag
Väversunda, Holmenmaden, vid Tåkerns sydvästra strand.
Sjötuna udde, sydöstra delen av Tåkern.
Naturum, Glänås, Tåkerns södra strand.
Toregårdsören, strandpromenad och vassvandring, vid Naturum.
Hovtornet, Hovs fågeltorn på östra sidan av Tåkern.

Söndag
Ombergs hjässa.
Holmenmaden.

Svälinge fågeltorn, norra sidan av Tåkern.
Vandring utmed Tåkerns kanal.
Sjötuna udde.
Sättuna plattform, vid Svartåmynningen i Linköping
Nybroplattformen, vid Svartåmynningen i Linköping.

Fågelarter:

Kanadagås	Gluttsnäppa	Skäggmes
Vitkindad gås	Skrattmås	Sånglärka
Stripgås	Fiskmås	Större strandpipare
Grågås	Havstrut	Brushane
Knölsvan	Gråtrut	Kärrsnäppa
Sångsvan	Skräntärna	Enkelbeckasin
Skedand	Storskarv	Spillkråka
Snatterand	Gråhäger	Gröngöling
Bläsand	Ägretthäger	Tornfalk
Gräsand	Fiskgjuse	Pilgrimsfalk
Stjärtand	Sparvhök	Ladusvala
Kricka	Duvhök	Hussvala
Brunand	Brun kärrhök	Lövsångare
Vigg	Blå kärrhök	Kungsfågel
Isländsk rödspov	Röd glada	Gärdsmyg
Knipa	Havsörn	Nötväcka
Salskrake	Fjällvråk	Stare
Storskrake	Ormvråk	Koltrast
Tamduva	Nötskrika	Björktrast
Skogsduva	Skata	Rödhake
Ringduva	Kaja	Stenskvätta
Vattenrall	Kråka	Gråsparv
Sothöna	Korp	Pilfink
Trana	Svartmes	Sädesärla
Smådopping	Tofsmes	Ängspiplärka
Gråhakedopping	Entita	Bofink
Skäggdopping	Talltita	Domherre
Tofsvipa	Blåmes	Grönfink
Smalnäbbad simsnäppa	Talgoxe	Hämpling
		Mindre korsnäbb
		Steglits
		Grönsiska
		Gulsparv
		Sävsparv